

„Edinost“ izhaja vsako drugo in četrto sabota vsakega meseca in velja za Trst vse leto gl. 2 kr.— zunaj Trstu po pošti vse leto . 2 . 40
 „ „ „ „ polu leta . 1 . 20
 „ „ „ „ četrt 70
 Za oznanila, kakor tudi za „poslanice“ se plačuje za navadne trispone vrste:

8 kr. če se tiska 1 krat
 7 „ „ „ 2 krat
 6 „ „ „ 3 krat
 Za večje črke po prostoru.

EDINOST

Posamezne številke se dobivajo po 7 kr. v tabakarnah v Trstu pri pošti, pod obokom tik Kalistrove hiše, na Belvederu pri g. Bertolinu, V okolici: Na Opčinah v loteriji, na Proseku pri g. Gorjupu, v Bar-koli pri g. Ani Takan in v Bazovici pri Ani Tuš, v Skednji pri Fr. Sanein M. Magdaleni zg. J. Ježu. Naročnina in vsa pisma naj se pošiljajo uredništvu v Trstu.

Glasilo slovenskega političnega društva tržaške okolice.

„V edinosti je moč“.

Koliko časa bode še trajalo?

Te besede so vsakemu na jeziku ko ga bolečine teró; tiho iz tesnih prs se odtrga zdihljaj ranjencu, ko mu zdravnikov ostri nož uleče sviučeno kroglo iz života.

Rob v verigah zakovan, na živinskem delu od jutra do noči, brez upanja, da se mu na boljše obrne, zdihne globoko, solza mu kane iz očesa, obup se ga lasti in vendar v tiho noč vsklikne: *Koliko časa bode še trajalo?* Smrt mu je edina rešiteljica, ona ga osvobodi, dobri ljudje so redki, ki kupujejo robove in jim potem podarujejo svobodo; ali vendar so, in tak svoboditelj robov je najsvetlejša zvezda na jasnem nebu. Slovan je v enakem položji, od tuge do tuge se ubija; da se le oddahne od tlačenja enega sovražnika, uže mu drug na prsa položi svinčeni podplat, ter mu obremeni tilnik. *Koliko časa bode še trajalo?* zdihne narod, se je li kralj Matjaž zbudil v svoji jami?, je li potegol meč iz skale, kamor ga je prej štiri sto leti zasadil? kje so mu junaci? — obupal bi, ali zarja na jugu obeča beli dan, dan svobode, solnce pravice mora za zarjo vstati ter posvetiti po vesolnem svetu. *Koliko časa bode še trajalo*, da bomo Slovani v Avstriji svobodnejši dihali, da bode naš jezik v šolah, v uradih in javnosti vpeljan? Težek zdihljaj se odtrga iz prs slehernega rodoljuba in pravega Avstrijca, ko se ozre na polu divji arpadski narod, Madžare, kateri z ostrim nožem režejo po slovanskem životu ter iščejo duše, da bi ne moglo več gibati telo, ki jim svareč na steno piše: *mane, tekel, fares!*

Koliko časa bode še to trajalo v Avstriji, da bode peščica Nemcev v zvezi s turškim pobratimom gospodarila večini in jej pod nekakim vrhovnim pokroviteljstvom ukazovala robovanje? Ubogi kmet se zvečer težko oddahne od teškega dela, primanjkuje mu suhe skorje kruha za se in za svoje otroke, v temno noč žalostno zdihne: *Koliko časa bodo nam še vsiljeni zastopniki, izvoljeni po vladnem uplivu, povekšavali davke? koliko časa bodo volitve le strankarsko delo vlade, da ima večino od manjšine v zboru, ki zatira občno ljudsko menjenje ter na videz svetu oznanjuje evangelje liberalnosti? bode li še dolgo trajalo? popraša starec na pragu črnega groba, da bodo izrivali materinščino iz domačih šol? —*

Koliko časa bode še trajalo, oglasi se bolni oče brez podpore, katero je po svojem sinu vžival, dokler je bil v bližini profesor, pa je moral iti mej ptujce kruha služiti, njega pa v domovini nadomestuje ptujec, ki ni zmožen jezika ljube mu domovine, pa se šopiri prodrzno in zasramuje naš rod?

Tužni glasovi iz Bosne in Hercegovine odmevajo ob trdih skalnatih soteskah, jedva oproščeni po hrabrih vojaki avstrijske zmagonosne armade plaho čnejo glasove, da si prizadevajo Madžari dobiti v svojo oblast dežele, v ktere je še le zarja svobode zasijala, dobro vedoč, da so zaščitniki Turkov dušmanov in hočejo v zvezi z starimi begovi nadaljevati ono gospostvo, katero se bode le malo od minolega ločilo. *Koliko časa bode še trajalo*, vpraša vračajoč se begun v svojo domovino, ko ogleda golo zidovje, opustošena polja, pokončana sadna drevesa, da skoro dvomi, je le tu bival pred leti? — Srce ga boli, ne ve, kaj bi počel; madžarske spletke mu kažejo tužno prihodnjost. Abdul Kerimova sablja visi v zraku nad njim. Spominja se, da železnica, ki bi vezala Hrvate z Bosno, ni mogoča vsled madžarske sile. Hrabri Bošnjak dvomi nad močjo onega, kterega je uboga raja leto za letom pozivala na rešenje; črn oblak mu iz madžarskih pust zakriva pogled v daljine življenja, vničene so njegove nade, up mu je splaval po vodi.

Koliko časa bode še trajalo, da bomo Slovenci v eno kronovino združeni? doklej bode zastopalo 5 odstotkov privandranih Nemcev, našo deželo? Bo li še dolgo trajalo, da bodo beriči izvrševali volitev v kupčijsko zbornico na povelje svojih prvostojnikov?

Siromaški Istran v laških krempljih zdihajoč enako povzdigne glas: Bo li še dolgo trajalo, ko se vlada pobrine, da potujčevanju ga otme z dobrimi narodnimi šolami.

Tržaski Slovenci in vsi Primorci zdihujemo, drug družega vprašujemo: *Koliko časa bode še trajalo*, da se vlada nasloni na nas, zveste sinove Avstrije in v prave meje potisne laški živelj, kterega je zato podpirala, da je nas v sponah držala. *Koliko časa bode še* na sramoto Avstrije izdajska drhal svoje barke uganjala, Slovenci pa bomo raztrgani v raznih kronovinah birali?

Tabor v Dolini.

Govor g. E. Klavžarja o pogozdenju Krasa.

Ko popiše Kras, kako daleč sega in kaj je, razlaga kako škodo donaša in kako bi se zboljšalo:

„Primorje lahko postane, kakor je uže bilo za časa Rimljanov, najbogatejša Evropska dežela, in to zaradi milega podnebja in ker tako lahko prodaja svoje pridelke v bližnja velika mesta v sredi svetovne kupčije.

Da se to more doseči, treba pogozditi obširna, gola zemljišča na Krasu, katera zalegajo skoro 42% skupnega površja 138 milj, to je 577.200 oralov (toliko meri ves primorski Kras) in treba tudi boljše gojiti majhno število še obstoječih gozdnih ostankov. Ako zopet pogozdimo Kraške goličave, obranimo se suše, pomnožimo pridelok živinske kerme in pospešimo s tem neizmerno domače kmetijstvo.

Na ta vse hvale vredna načela se je operla vlada, ko se je lotila leta 1868, sistematično pogozdovati suha kraška zemljišča. Toda gledé na znano uboštvo kraškega prebivalstva morala je leto za letom precej globoko segati v državno mošnjo, tako da je potrosila za pogozdovanje primorskega Krasa

leta 1870	8680 gld.
„ 1871	7000 „
„ 1872	9500 „
„ 1873	8800 „
„ 1874	9000 „

Skupaj: 43.980 gld.

To je gotovo znamenit znesek in če pomislimo, da je jela vlada trositi in tedaj tudi prve poskušnje delati uže leta 1870, moramo sklepati, da tudi uže lahko pokaže primeren, očividni uspeh.

In še več, če pretresamo poročilo c. k. gozdnega nadzornika, svetovalca Šimena Scharnaggel-a o dotičnih delih leta 1874, koje poročilo je tiskano v 12. zvezku naznanil istega ministerstva za l. 1875 — in v teh poročilih je vse dokazano sé številkami in natančno razloženi fakti — ne bomo samo zadovoljni z uspehi, ampak prav čudili se bomo, kako naglo in lepo je napredovalo pogozdovanje v teh letih.

Sé zgorej naštetim denarjem so pogozdili 1012 oralov Kraških zemljišč, na katera so zasadili 2.589.450 iglavcev (jelo-

vih dreves) in 3.512.850 listovcev, zraven tega so posejali 2472 funtov želoda, 586 funtov pitanega kostanja in 100 funtov jesenovega semena; iz glavnih državnih drevesnic so pa razdelili med občinske drevesnice na Krasu 607.855 sadnih in murbenih drevesc.

Ob enem so vladni organi na korist gozdoreje na Krasu kaj vestno izvrševali naredbe gozdne postave: tako so v prepoved deli 2000 oralov gozda, 14 gozdov so proglasili kot zavetne gozdne, med temi obsega eden 11.808 oralov; v 16 primerljajih so uradoma zaukazali, da se imajo določena zemljišča pogozditi, v 121 različnih krajih so ukazali obzidati skupaj 4386 oralov zemljišč in so prepovedali pašo na njih, da bi se s časoma obrasla in tako naravno pogozdila.

Za vzgojo drevesc, potrebnih za pogozdovanje Krasa, so na Primorskem 4 glavne državne drevesnice: v Serminu (obstoječa od leta 1869), v Rodiku (od l. 1870), v Gorici (od l. 1870) in v Trstu (od leta 1873); vse skupaj obsegajo 14.797 štirjaških sežnjev poveršja. Kedar bo Tržaška drevesnica primerno naséjana in dodelana, mislijo popustiti ono v Serminu. — V teh drevesnicah je bilo vzgojenih 11.453.280 jelovih drevesc, 12.314.708 listovcev, 1.621.606 sadnih in murbenih drevesc — skupaj 25.389.594 rastlin, vrednih po najnižji ceni 194.886 gl. 20 kr.; stroški pa za vzgojo znašajo samo 32.396 gl. 56 kr.

Izmed naštetih drevesc so jih razposlali in prodali v drugih deželah 1.177.180 in za nje prejeli 3761 gl. 14 kr.

Na Krasu je do zdaj 194 občinskih drevesnic, med temi služijo tudi nekatere za podučevanje mladine v ljudskih šolah.

Vse te številke sem vestno posnel iz že večkrat omenjenega ministerstvenega poročila in še obširnejše bi bil lahko popisal dosedajne uspehe pogozdovanja, ako bi bil hotel vse to posneti, kar je razložil gospod gozdni svetovalec Scharnaggel v poročilu o svojem delovanju.

Ako pomislimo, da z ogromnim številom okoli 25 milijonov drevesc pogozdimo lahko 4000 oralov sveta, če zasadimo na vsak štirjaški seženj po 4 drevesca (kar je pa preveč) in da je vrednost pridelanih drevesc cenjena na samo 194.886 gl. 20 kr., šestkrat viša od zneska, ki se je potrosil za njih odgojo, moramo priznati, da je tak uspeh zares sijajen.

Toda, če od druge strani primerjamo te uspehe, katere naj smem imenovati teoretične, — s pravimi, praktičnimi uspehi, to je z dejansko zarejo gozdov na Krasu, bati se je, da se zarja lepše bodočnosti, katero nam je vzbudilo visoko ministerstvo s tako ugodno razložbo, zeló, zeló zatemi. Kedor ni bil že več let na Krasu, pa bere omenjeni poročili ministerstveno in Scharnaggelovo, se nehoté razveseli *popisanega* napredka, a prišedši na lice kraja se revež kmalo raznenadi, ker spozna, da, kakor je po nemškem pregovoru vsa teorija siva, — je tudi Kras siv in gol ostal, kakor ga je

videl pred leti, da je ostal še vedno oni Kras, kojega občudujejo geologi, zemlje in deržavopisci, — akopram je skop in nehvaležen vsem tistim, ki so primorani na njem stanovati^a.

Tržaški deželni zbor.

Ker je nas dozdej drugo važniše gradivo zadrževalo, mogoče nam je še le zdaj našim čestitim bralcem podati pregledno poročilo o delovanju deželnega zbora v Trstu, s posebnim ozirom na one sklepe, predloge in govore, kateri nas, ko okoličane, Slovence in Avstrijane, bolj zanimajo. Svoje misli za zdaj pritaknemo posameznim predmetom le bolj na kratko, prepustivši obširniše razlagovanje razumnosti naših čitateljev samih.

Deželnega zbora delovanju je bil letos odločen čas od 12. septembra do 19. oktobra; gradiva je bilo za tržaški zbor na videz veliko, pa vendar so „naši“ poslanci vse dognali v petih sejah, ali prav za prav v štirih, ker pri prvi se ni nič obravnavalo. Seje so bile 12. in 24. septembra, 8., 16. in 19. oktobra; izmed 54 poslancev, ki jih zbor šteje, vdeleževalo se jih je obravnav 33—44; druge so se z izgovorom, ali brez izgovora temu poslu odtegovali. Vse predloge je stavil deželni odbor in so bili tudi od zbora, z malimi premembami, sprejeti; pri nekaterih pa so se vnela živahna besedovanja in obravnave. Najvažniši sklepi so ti-le:

1. Vstanovljenje italijanske pravne akademije v Trstu.

Vsako leto se tržaški zbor peča s to zadevo ter zahteva od vlade, naj za avstrijske Lahe vstanovi v Trstu pravno akademijo v italijanskem jeziku. Ker pa ni vlada na to dozdej nič odgovorila, predlagal je deželni odbor, naj ga zbor pooblasti, da tirja od vlade odgovora na prejšnje sklepe, kar se je tudi brez razprave sprejelo. — Mi Slovenci želimo vsem narodom enake pravice, zato v principu nismo nasprotni temu, da se Lakom dajo laške učilnice; ker kar sebi želimo, tudi drugim voščimo in to so pokazali slovenski zastopniki v tržaškem zboru s tem, da niso temu predlogu ugovarjali. Toda bojimo se, da ne bi taka akademija postala lahonskega rogoviljenja ognjišče in da ne bi razširjala laški živelj v škodo slovenskemu narodu in avstrijskej državi po slovanskem Primorju. Zato bi po naših mislih bilo bolje, da se taka italijanska akademija ustanovi v čisto laškej deželi, to je v laških Tirolih, ne pa v mestu z mešanim prebivalstvom. Take akademije v slovanskem jeziku, v Ljubljani, bi pa mi še bolj živo potrebovali nego Lahi, ker nas je veliko več. Pa še ene narodne gimnazije, ali realke nemamo v vsej Sloveniji, v Trstu pa še ene glavne šole ne! — Ob enem je deželni zbor pooblastil svoj odbor, naj od vlade zahteva, da izda pomorsko postavo.

2. Prenaredba vojne postave.

Vže deželni odbor je v svojem poročilu tožil vlado, da se pri mobilizaciji ni

držala §. 10 vojne postave od 5. decembra 1868, da je prišlo pod orožje 2500 tržaških sinov ter predlagal, naj zbor izreče svoje misli in želje, kako naj se vojna postava prenaredi; še hujše pa je pri tej priliki zoper vlado govoril dr. Vidakovič (da je pravi Lah, to kaže njegovo ime). Ta se je celó spustil na zunanjo politiko, grajal je, da je Avstrija posedla Bosno in Hercegovino ter rekel, da naša mladina ni šla v vojsko za pravično stvar, temveč brez pojma o slavi, o domovini, in o omiki, da novi deželi postanete Avstriji drugo Lombardsko-Beneško, ali pa da bo treba domače prebivalstvo pokončati i. t. d. Govoré potem o Trstu, tožil je, da je Trst zgubil zaporedoma vse pravice, Krivošijani pa so si svoje ohranili z orožjem v roci. Mi nemamo zdaj drugzega, sklepal je, nego da protestujemo, in protestovati hočemo. Tudi §. 19 drž. osnovnih postav vlada ni nikoli obrnola v prid našemu mestu, za malo Nemcev vzdržuje v Trstu nemške šole ter mestu dovoljuje le to, da si na svoje stroške napravlja laške šole, na naša zahtevanja še odgovori ne! Vlado zagovarjali ter predloge odborove pobijali so vladni zastopnik in dva konservativna poslanca; predlogi pa so vendar obveljali in so, to se zna, da v skrajšanej obliki, sledeči: Tržaški dež. zbor ima vojno postavo od 5. decembra 1868 za škodljivo ter želi, naj se odpravi in v ta namen se obrne do državnega zbora, da se postava vsa pregleda in prenaredi. Dalje tirja, naj se v prihodnje pri mobilizaciji sklicujejo reserve po vrsti službenih let (po §. 10 postave) ter naj se brž ko mogoče pokličejo domú tržaški rezervisti. Dr. Wittmann je poleg tega tudi predlagal, naj vlada po postavnjej poti skrbi za to, da se zmanjšajo škode za družine v vojsko poklicanih rezervistov in naj zanje skrbi država, ali pa naj se za to vstanovi poseben zaklad. — O tej zadevi bi se od naše strani dalo veliko pisati, a prostor nam tega ne dopušča. Zato ne bomo obširno pobijali bedastih Vidakovičevih misli o zunanjej avstrijskej politiki, tudi ne bomo na drobno prereševali opravičene ali nepravičene njegove in odborove tožbe proti vladi; dosti naj bo, da povemo očitno svoje stališče v teh zadevah. Mi odobrujemo zasedenje Bosne in Hercegovine ter upamo, da bo to v prid Avstriji in posebno zatiranim Slovanom. O Lahonih hočemo verjeti, kar je dr. Vidakovič o njih pričal; o naših sinovih pa vemo, da so bili vneti za dom in za cesarja, kakor tudi za zboljšanje stanú kristijanskih prebivalcev, ko so si bivši turški deželi pribojevali. Mi tržaški okoličani tudi obžalujemo, da smo prišli ob staro pravico, po kateri smo bili prosti vojaške službe. Pa kdo je tega kriv? Oni isti Lahi, ki zdaj po tej izgubi britke solze točijo, ker so vlado prisilili, da je odpravila okoliške narodno stražo. Toliko povdarjajo svoje zgodovinske pravice ter vladi očitajo, da jih ne spoštuje; kako pa so oni spoštovali in spoštujejo naše zgodovinske pravice? Vzeli so nam narodno stražo, vzeli so nam domače župane, vzeti nam hočejo našo na-

rodnost! In §. 19! Kdo ga manj spoštuje, nego tisti, ki se nanj naslanjajo, da vlado dolže nepravilnosti? Če hočejo veljati za pravične, zakaj ne tirjajo tudi za tržaške in okoliške Slovence od vlade slovenskih šol, ne pa vedno le laških in laških? Zoper navedene sklepe sicer nič nemamo, toliko hujše pa nam dé nedoslednost — do ostrejše ne govorimo — naših gospodovalcev. Gorjé nam, da bi imeli oni še kaj več moči!

3. Resolucija o novih železnicah.

Tako nedolžen naslov — pa vzbudil je tako strašanskih vihar! Tu je bilo spet veliko besedovanja o domoljubju in o tržaških starih pravicah in spet je vlada sedela na zatožnej klopi. Deželni odbor je predlagal resolucijo na državni zbor in na vlado. Dr. Wittmann je predlog podpiral iz domoljubnega stališča, rekoč da s tem, ko se tržaški zbor obrača do drž. zbora in do vlade, zginejo ali se vsaj zmanjšajo napčne misli, ki jih morda imajo ljudje v Avstriji o težnjah in željah Tržčanov vsled malih demonštracij, katere mi vsi zametamo. Te besede niso le vzbudile nemir v galeriji, temveč so drengole v sršenovo gnezdo tudi pri poslancih, posebno pri nekem dr. Consolo, ki se je te prilike poslužil, da je bičal vlado, češ da nobene želje Tržčanov ne usliši ter ravna s Trstom tako, kakor da ne bi spadal k Avstriji. Sklenol je svoj govor tako-le: „Ako bi mogli danes naši predniki vzdignoti glavo iz groba in bi videli, kaj se je zgodilo z njihovo pogodbo, s katero so se pred 500 leti izdali avstrijskim vojvodom, ne bi imeli vzroka se veseliti“. Ploska na galeriji ni bilo ni koneca ni kraja, tako, da je moral deželni glavar (meso iz njihovega mesa) poslušalce večkrat opomniti in jim celo žugati, da jih izpodí iz galerije, ako ne dadé mira. Poročevalec dež. odbora je tudi po vladi udrihal češ, da podpira zunanja pristanišča ter jej je v izgled postavil — laško vlado, rekoč, naj naša vlada stori za Trsto; kar dela laška za Benetke in Genova! Lepa domoljubna primera! Konec dolge razprave je bil sprejem resolucije, ki toži, da tržaška trgovina propada vsled pomanjkanja zveze z drugimi deželami ter povdarja potrebo novih železnic in sicer med Trstom in Rudolfovo železnico, med Trstom in južno Nemčijo ter med Trstom, Karlovcem in Novim. — Mi k temu nemamo dostaviti drugega, nego: Bog nam daj včakati vsaj polovico vsega tega! Gledé naše vdanosti do Avstrije in do cesarske hiše, kažemo le na dolinski tabor. (Dalje prihodnjič).

Bleiweisova svečanost.

Ker smo v zadnjem listu le po vrhi slavnost omenili ter marsikaj izpustili, hočemo v zadoščenje danes še nekoliko omeniti.

Deputacije iz Trsta so bile pomanjkljivo omenjene, tržaška čitalnica je poslala posebno deputacijo, v kateri so bili gg. podpredsednik Novak, odbornik Polič in

g. Pipan, ktera je izročila po svojem podpredsedniku g. Novaku krasno diplomu častnega uda tržaške čitalnice.

Istrski Slovenci so poslali iz Doline tudi deputacijo treh oseb z krasno adresno z okolo 800 podpisi, vodja deputaciji je bil neumorljivi delalec na narodnem polji č. g. dekan Jurij Jan, spremljevala sta ga občinska odbornika; lepo je bilo videti Istro tako dobro zastopano, bile so pa tudi tržaške deputacije z dolinsko vedno v eni grupi skupaj in prav lepo je bilo videti dično narodno opravilo. Deputacije so naprosile uredništvo, naj priobči zahvalo za vljudni sprejem slavnostnemu odseku, in vrlim ljubljanskim gospem od strani okoličank za toplo sočutje in skazano jim vljudnost. Tržaška in istrska deputacija izrekujeta enako zahvalo, ter zagotavljata, da besede, kateri je oče naroda gorko priporočal, naj izrečite na jadranskih obalah v njegovem imenu, rašle so krepek odmev.

Vedno bode nam v spominu Bleiweisova slavnost, ktera je potisnola južne narode za več let bližej zedinjenju. Sprejmi, bela Ljubljana, srčni pozdrav od sinov in hčer na sinji Adriji, kjer stojijo krepko prve straže boreče se za zedinjenje Slovenije.

Dopisi.

V Glamoči, 20. novembra.

Od 1. novembra je naš batalijon se preselil iz Livna v Glamoč, pravo podrlo turško gnezdo — grad je raztrgan, in en sam top na lafeti z lesenimi kolesi, pa ni več za rabo. — Hiše so take, da je joj. — Ko smo došli, ni bilo nobenega okna; razbili smo kakšne truge in smo okna zapažili, da ni bilo prehudega vetra; — a potem se zopet ni videlo, v 14 dneh smo še le sobice dobili z enim oknom. Spim pod steno blizu vrat; vihar je razgrajal vso noč, bal sem se da se ne podre; še le o polnoči sem zaspal in joj meni — veter zamaje hišo in polu stene se name zvrne, da sem težko iz pod mavte zlezal. — Posebnega ni tukaj nič, le to me je mikalo, ko sem videl pred nekaj dnemi turški pogreb; bil sem na cesti pod vasjo, kar se bliža turška karavana, — dva konja, drug za drugim sta nesla na dveh precej velicij smrekah v koci zavitega turka, ki je bil z smreke padel, ki jo je klestil; prvi konj je bil še ves z vejami obtaknen in ga je za dolgo brzdo ulekel turčin v rudečih širokih hlačah, kakor kovaški meh; spremljalo ga je okoli 10 turkov i nekaj otrok. — Radoveden, kam gredo z njim, — grem gledat in kmalu so zavili v neko podrto bajto; tu je čakal turški pop i ljudje so vreli v dveh kotlih vodo, potem so mrtveca slekli do kože, pop ga je čisto obril po vsem životu, potem je dal komšija (sosed) domačega novega platna in pop ga je vanj zavil, pri glavi i pri nogah pa zašil; predno je bil gotov, uže je drug komšija prinesel gorečega oglja in mu je eno podtaknol — ali pod glavo, ali nižje,

tega nisem mogel videti. Ko je pop končal, umil si je noge, roke, uha i obraz; na to so pristopili turčini dva po dva, vzeli mrtveca na rame in so ga prednjima dvema naprej pomaknoli, zdaj sta zadnja dva naprej skočila in čakala, da so ga drugi njima na rame porinoli — in tako je šlo porivanje do pokopališča, ki ni daleč strani — tam so ga pogreznoli v jamo, zakrili z deskami i potem s zemljo; otroci (brezi števila) so v vrsto sedli in vsak je dobil en marjaš (2½ kr.); med tem je govoril pop besede: korkma šašma i. t. d. to je: ne boj se — potem je nekaj zavpil — in vsi so zleteli na vse strani — na zadnje pa še pop. — Vse to ni trajalo nad 1¼ ure, ker imajo vero da mora gorak iti v raj — zarad tega vsacega z vrelo vodo umijejo in hitro pokopljejo — nad poludrugo uro ne sme nobeden ležati — tudi ta mrtvec je komaj z smreke padel — uže so ga v koc zavili in na konje deli — rekli so, da je še gibal; zelo gotovo je, da so še živega zakopali. —

V Rojani, 9. decembra.

Tako bogato še ni sv. Miklavž nikdar nosil, kakor letošno leto. Sinoči je v zgornjo čitalnično dvorano odložil, mej tem ko je bila „beseda“, nad 262 daril jako ličnih in nektera prav dragocena. „Beseda“, ktero napravi vsako leto rojanska čitalnica o sv. Miklavžu, bila je včeraj zelo obiskana, bila je gnječa.

G. predsednik razloži na odru pomen današnje veselice in naznani, da je sv. Nikola prav zdaj mimo Rojana popotoval, ter odložil darov za pridne ude, da se miza šibi. Prečital je tudi brzojav iz Olimpa, da precej po igri sv. Nikola osobno v čitalnico pogledal pride in razdeli, kar še ostane, kar je občinstvo z veseljem poslušalo; posebno so se veselile gospodičine daril, kajti vsaki se je uže nekoliko posanjalo, da kaj lepega dobi.

Peli so domači rojanski pevci prav dobro, posebno veselje sta delala zboru dva mlada fanta z lepim glasom. Deklamacijo „Povodnji mož“ izvršil je g. Z. jako dobro, videlo se je, da je zali mladenič izobražen in da pozna deklamatoriko popolnoma, žel je obilo pohvale. Dvogovor: „Slavo“, napravil je živ vtisek ker je posebno primerin sedanjemu času. Po dvogovoru se je vse občinstvo v zgornjo dvorano napotilo in odbor, poverjenik sv. Miklavža, zval je po imenu osebe, kateri je kaj poslal sv. Nikola.

Igra „Išče se odgojenik“, ni za mala društva, to smo uže večkrat na tem mestu opazili; za prosto ljudstvo treba smešnih iger, da se kratkočasi. Igralci so se vsi potrudili, svoja dela kolikor mogoče dobro izvršiti, oprave so bile lične. Po igri še prikaže sv. Miklavž, spremljevala sta ga angel in parkelj, angel je imel še slugo, da mu je preobloženo košaro nosil in na poveleje sv. Miklavža dal je vsacemu dar. Nebeška zaloga mora biti bogata, kajti tu niso bila navadna darila, fabrika za galanterijo je morala mnogo napraviti v Olimpu, da je vse zadovolila.

Miklavž je bil jako strog, včasih je moral parklja pozvati, da je kojo gospodičino malo pokaral. Ko je Mihlavž odšel, začel se je ples, kajti naš pevovodja gosp. Bartelj je na glasovir udaril.

Kritični politični pregled.

Čudna, prečudna so državna naša zastopstva. Kar jim včeraj nij bilo prav, to jim je danes prav; prišlo je uže do tega, da jim nij več za reč, ampak za — osobo. Tako je avstrijska delegacija najprej sklenola, da ne dovoli Andrašiju kredita za Bosno, dokler se berolinska pogodba ne predloži dunajskemu državnemu zboru, potem pa je vendar vse dovolila, kar je on zahteval. Govorilo se je v delegaciji tudi, da bi se kredit vsacemu družemu dovolil, le Andrašiju ne, in vendar se mu je dovolil! Kako more pri tacih okoliščinah imeti ljudstvo zaupanje do svojih poslancev! kako je mogoče pri tacem počenjanji pospeševati državno blagost! Mi nijsmo visoki politikarji, ali toliko zdravega razuma imamo, da vidimo, da to ne more več dolgo tako dalje iti; treba je, da se državna zastopstva prerodé i volitve tako vredé, da se bodo volili možje, ki ne zastopajo le ene nenasičene stranke, ampak avstrijske narode.

Državni zbor je bil 10. t. m. zopet sklican i predložila se mu je berolinska pogodba, da jo vzame na znanje, ker drugzega ne more storiti. S tacimi rečmi se le čas trati i trosijo nepotrebno novci, katerih ima Avstrija — preveč.

Odslovljenje tržaškega mestnega zbora je povzročilo po vsej državi zadovoljnost; trebalo je to gnjezdo razdreti, ker je bilo vedno nasprotno državnej ideji ter je v mestne službe jemalo le take ljudi, ki so sovražni Avstriji. Magistrat, šole in vsi mestni zavodi imajo le take ljudi; če se hoče kači streti glava, treba bođe tudi tukaj čistiti.

Angleška vojska je prestopila avganistanske meje i vzela nekoliko vtrjenih krajev, ali kakor zadnja poročila pravijo, nij imela daljšega vspeha i lahko se pripe-ti, da jo Avfgani ugonobijo: Prav bi to prišlo požrešnim Angležem.

Domače stvari.

Tržaški mestni in deželni zbor je razpuščen; tisočeri živio je odmevalo iz prs tržaških Slovencev in dobrih Avstrijcev ko se je ko blisk raznesla ta vesela novica po mestu. Padla je svojat, ki je vse drugo prej, nego avstrijska bila; tabor v Dolini je prvi potrkal na lahonska vrata, ktera so bila avstrijskemu patriotizmu hermetično zaprta, kakor je Hermet sam; parlamentarno

vedenje g. župana v seji mestnega zbora za laški paralelni razred v Škednji mu daje spričevalo, da je predsednik na tribuni ničla, ker na galeriji lahko počenja obrezana svojat pobalinske burke, ker župan ne more reda vzdržavati. V nobenem zboru ni čast odbornikov tako isultom neke klike izpostavljena, kakor v našem mestnem zboru; ako se poslanec, ki mu je drhal žvižgala, obrne na predsednika, da bi napravil red, izgovarja se ta, da ni nič slišal, da so se prav takrat vrata na galeriji odprla. Tak mestni zastop s takim predstojnikom ima mesto Trst, potem ni čuda, da so ga poslali za peč.

Vrnite se je imel 4. batalijon domačega polka, poslanec Burgstaler je predlagal, naj bi mestno starešinstvo dovolilo 500 gld. za spodobni sprejem, ali čujte!! — predlog je padel!! mestno starešinstvo pa je uže večkrat dovolilo novce za povodnji na Laškem, in za nepotrebne stvari.

Pa pravi Avstrijci v Trstu so nabrali toliko novcev, da so domačim junakom, ki so se pod avstrijsko zastavo hrabro bili v Bosni i Hrcegovini, napravili tako sijajen sprejem, da je lahonsko stranko po čevih grizlo videčim, da jim je gospodarstvo in tursko paševanje odpalo.

Le en glas se čuje mej ljudstvom, da je bil zadnji čas, da je cesar razpustil turški mestni zbor. Da je to splošno menjenje, kažejo ogromne demonstracije pred počeno kolibo; vzlasti minolo sredo je na tisoče ljudi klicalo: Proč z mestnim starešinstvom, proč se županom! „Il Cittadino“ skuša oprati župana in se huduje, da se je osnoval dobrodelni komité, ki je pogostil z bojišča došle vojake, češ, da ni nobeden župana vabil in mu povedal. Ali ni to abotno? mestni načelnik ne bi se spomnil kaj takega, kar uže zdrava pamet slehernega človeka vé. Da bi bil parnik pripeljal iz obljubljené laške dežele vojake, ki so bili zmagoviti nad Avstrijo, stvar bi bila drugače, ali tudi tukaj se je zasuknolo in ako bog dá in sreča Slovanov, kmalu bo vse drugače.

Škedenci pozor! V mestnem zboru je bilo sklenjeno v Škednji paralelni razred za laški jezik napraviti. Prav osupnolo je nas to, ako se ne vprete Škedenci temu, polasči magistrat počasi vašo šolo, ktera je dosedaj dobre moči imela in dobro vrejena bila. Ako dopustite paralelni laški razred, potem ste zgubljeni, kajti magistrat bođe vam dá takega učitelja, ki bođe, kakor v Rojani, na tihem vse polasčeval in pride do tega, da bođe laški razred poln in slovenski prazen. Kaj Vam je treba laškega razreda v Škednji? v kvar vam bo, otroci se ne bodo učili potem toliko domačega jezika in laščina se jim bo v glavo vbijala, nazadnje pa ne bodo znali ni enega ni drugzega jezika, le pokvarjeno laščino bodo žlobudrali i Vas starce z imenom „ščavo“ zaničevali.

Dr. Bleiweisova svečanost, spisal in sestavil po zabilješkah izda g. Bezenšek s pomočjo prof. dr. Celestina, ako se oglasi dovoljno število naročnikov. Knjižica bo stala 50 kr. Oglašá se pri gosp. Anton Bezenšek, uredniku „Jugoslovanskega stenografa“ v Zagrebu. Naročnine ni treba pošiljati, knjigo dobijo naročniki proti poštnemu povzetju.

Narodna glasba. „Brilantna polka“ se zove zvezek, kterege je sestavil in založil Ljud. Hudovernik, bogoslovec ljubljanskega semenišča. Zvezek je za glasovir in jaka ličen, priporočati ga nam je dolžnost vsacemu prijatelju in prijateljici slovenske glasbe. Strakovnjaki so se izrekli o delu g. Hudovernika jako zadovoljno, in vreden je toliko bolj, da je v vsacega premožnega Slovenca hiši, ker je posvečen narodnemu očetu. Dobiva se pri založniku v semenišči in pri našem uredniku po 50 novičev.

Zahvala.

O svojem 70. rojstnem godu doživel sem radosti, koje bi se nikdar ne bil nadejal. Prijatelji od blizu in iz daleka, iz slovanskih in nemških pokrajin, združeni in posamni, zastopniki društev, zavodov, mest, sel itd. donešli so mi mnogobrojnih dokazov svoje ljubezni in naklonjenosti ustmeno in pismeno, in došlo mi je toliko častnih listin, pa tudi dragocenih umotvorov in krasnih tvorin iz ženskih rok, da ne vzmagam besedi, s kojimi bi izrazil občutke svojega globoko ginjenega srca.

Sam dobro vem in se radujem temu, da vsa ta odlikovanja ne veljajo tolikanj meni, posamezniku, marveč dobri in vzvišeni stvari, koji služim doslej 36 let; a zarad tega mi dolžnost srčne zahvale nikakor ni manjša.

Tolikega veselja ves presunjen morem javno svojim prijateljem, vsem skupaj in vsakemu posebej, le s slabimi besedami objaviti svojo najtoplejšo zahvalo za tolika preljubeznjiva čestitanja z najiskrenejšo željo: naj Bog vsemogočni milostivo izvrši vsa vsa voščila, koja so bila tako toplo naglašana o nepozabljivih dneh 17. 18. in 19. novembra t. l. od predragih mi prijateljev!

V Ljubljani dné 26. novembra 1878.

Dr. Jan. Bleiweis.

Društvu Slogi v Kropi.

Ker zarad nenadnega odpotovanja v Dalmacijo nisem utegnol se osobno od društva in prijateljev posloviti, izrekam na potovanji skoz Trst vsem: Zdravstrjte, na svidenje.

Trst, 12. decembra 1878.

Josip Pibovec.